

Ústavní soud

Joštova 625/8
660 83 Brno

V Brně dne 17. 4. 2020

Sp. zn. Pl ÚS 12/20

NÁVRH NA VYLOUČENÍ SOUDCE

Stěžovatelky: **XXXX a Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D.** Lidická 700/19, Veveří,
602 00 Brno

Právní zástupce: **David Zahumenský**, advokát AK se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1922/3,
602 00 Brno

Účastník: **Vláda ČR**, Úřad vlády České republiky, nábřeží Edvarda
Beneše 4, Praha 1 - Malá Strana, PSČ 118 01

Ministerstvo zdravotnictví ČR, Palackého náměstí
375/4128 01 Praha 2

Vedlejší účastník: **Poslanecká sněmovna**, se sídlem Sněmovní 4, 118 26 Praha
Fakultní nemocnice Brno, Jihlavská 20, 625 00 BRNO

Elektronicky

Přílohy

- Článek předsedy ČAK
- Kopie e-mailu, který byl rozeslán čelným představitelům státu

I. Úvod

[1] Právní zástupce stěžovatelky č. 2 společně se samotnou stěžovatelkou č. 2 rozeslali dne 20. 3. 2020 e-mailem výzvu „**Nouzový stav jinak a lépe: bez Babišova ega**“ (viz příloha tohoto podání). Ve zprávě poukazují na to, jak s narůstajícími obavami sledují kroky vlády, které postupně okleštují všechna základní práva a svobody. Omezení by byli ochotni následovat, jestliže by respektovala ústavní systém, demokracii a právní stát. To se ale neděje. Svou výzvu zakončují takto:

„Není v našich silách dál bojovat za demokracii o samotě. Proto vás vyzýváme a žádáme ze všech svých sil, abyste se za občany České republiky otevřeně postavili. Prosíme vás, abyste nedovolili další porušování základních lidských práv. Doufáme, že učiníte vše pro to, aby nouzový stav nepokračoval v podobě, v jaké byl naším premiérem nastolen. Prosíme, zamezte tomu, aby vláda občanům lhala, aby je popravdě a včas neinformovala. Zajistěte, aby byla naše práva co nejméně šetřena a aby byla přijata taková opatření, která povedou k potřebné pomoci zdravotníkům, ochraně nemocných a slabých a současně nezničí naši zemi.

Prosíme, nezůstávejte nečinní a nemlčte.

Děkujeme.

S upřímným pozdravem a veškerou úctou Vendula Zahumenská a David Zahumenský“

A přikládají odkaz na návrh, který jménem stěžovatelky podali k Městskému soudu v Praze.

[2] E-mail byl rozeslán několik desítkám osobnostní české politiky (senátoři a poslanci) a významným právníkům a ústavním činitelům (děkanové právnických fakult, předsedové a místopředsedové NS a NSS) a také několika soudkyním a soudcům Ústavního soudu. Konkrétně se ze soudců Ústavního soudu jednalo o:

- Pavla Rychetského
- Kateřinu Šimáčkovou
- Miladu Tomkovou
- Jaroslava Fenyka
- Jana Filipa
- Vojtěcha Šimíčka
- Davida Uhlíře

[3] E-mail byl, jak je z přílohy zřejmé, odeslán v otevřené kopii všem adresátům, takže každý z nich se mohl přesvědčit o tom, komu byl zaslán.

[4] Cílem výzvy, která byla rovněž zveřejněna na blogu stěžovatelky na serveru Aktuálně, nebylo jakkoli ovlivňovat probíhající soudní řízení. Jak je z textu zřejmé, cílem bylo upozornit na omezování základních práv a svobod, které podle autorů e-mailu neprobíhá v souladu s ústavou a zákony a které není založeno na doporučeních odborníků. **Cílem bylo požádat osobnosti, které se běžně do médií vyjadřují k podstatným otázkám demokracie, lidských práv a právního státu, aby nyní nemlčely a vyjádřili veřejně svůj názor na dění v této zemi.**

[5] Dne 25. 3. 2020 byl na stránkách Advokátního deníku zveřejněn text „**Slovo předsedy ČAK Vladimíra Jirouska: Život, zdraví, svoboda a čest**“, kde je uvedeno:

A jestliže k vlastnímu podání žaloby přičteme i související aktivity jejích tvůrců, kteří prostřednictvím osobních výzev zasílaných elektronickou poštou vyzvali mimo jiné i ústavní soudce „k veřejné podpoře v souvislosti s věcí, v níž mají (pozn.: žalobci) postavení strany v probíhajícím soudním sporu“, nemohu jinak, než efekt a žádanou efektivitu „koronavirové“ žaloby z lůna Mgr. Davida Zahumenského a jeho manželky přirovnat k efektu a efektivitě výstřelu z Aurory. Obávám se, že na tomto místě nejmenovaný ústavní soudce, který se v dané věci obrátil na ministryni spravedlnosti s tím, nechť jako oprávněný orgán posoudí „toto nevhodné chování“, má právem o důstojnosti jednání jmenovaného advokáta jinou představu než on.“

3

[6] **Stěžovatelka tak navrhuje, aby Ústavní soud posoudil, zda v důsledku postupu soudce, který podal na základě občanské výzvy zasláné (také) některým soudcům Ústavnímu soudu podnět ke kárnému postihu právního zástupce stěžovatelky Mgr. Zahumenského (a navíc o tomto svém postupu zřejmě informoval také předsedu ČAK) nenaplnuje důvody pro vyloučení daného soudce z rozhodování o věcech týkajících se vyhlášení nouzového stavu a následných opatření, příp. z věcí, kde je účastníkem stěžovatelka Mgr. Vendula Zahumenská či zástupcem Mgr. David Zahumenský, advokát.**

II.

Právní hodnocení

[7] Podle § 14 odst. 1 o.s.ř. „*Soudci a přísedící jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je tu důvod pochybovat o jejich nepodjatosti.*“ (Lze poukázat na subsidiární použití o.s.ř. s odkazem na § 63 zákona o Ústavním soudu).

[8] Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 371/04 konstatoval, že „*nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií vyjadřující vnitřní psychický stav soudce k projednávané věci v širším smyslu..., o níž je schopen relativně přesně referovat toliko*

soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi nalezla stěží uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto potřeba vnímat širěji, také v rovině objektivní.“

[9] Soudce tak jako vykonavatel soudní moci, jež mu byla svěřena jmenováním do této funkce, **je povinen svým jednáním a chováním nezavdat příčinu tomu, aby byla narušena důvěra v jeho funkci na základě objektivního posouzení vnějšího pozorovatele. Jednáním a chováním se tedy myslí především výkon jeho funkce.**

[10] Ústavní soud se vyjádřil k otázce, zdali z chování soudců např. při jednání soudu lze vyvozovat jejich podjatost. Na str. 16 nálezu III. ÚS 4071/17 je uvedeno: „**Jednání soudce totiž může vzbuzovat oprávněnou pochybnost o jeho nestrannosti z hlediska objektivního testu, avšak zároveň toto jednání může vypovídat o osobním přesvědčení soudce natolik, že to povede k vyvrácení domněnky jeho nestrannosti v rámci subjektivního testu** (viz rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 12. 2005 ve věci *Kyprianou v. Kypr*, stížnost č. 73797/01, § 119 a § 123-133).“

[11] Stěžovatelka je přesvědčena, že jednání soudce, který vyhodnotí prostou občanskou výzvu týkající se nouzového stavu tak, že podá podnět ministryni spravedlnosti ke kárnému postihu advokáta, vzbuzuje oprávněné pochybnosti o možnosti nestranného postupu takového postupu jak vůči věci samotné (ústavnost nouzového stavu), tak vůči stěžovatelce a jejímu právnímu zástupci.

[12] Stěžovatelka připomíná, že nestranností je třeba rozumět absenci předsudku či zaujatosti soudce (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Morice proti Francii* ze dne 23. 4. 2015, stížnost č. 29369/10, odst. 73). Podle judikatury Ústavního soudu i ESLP se nestrannost soudce posuzuje ve dvou krocích, a to prostřednictvím tzv. **subjektivního a objektivního testu nestrannosti.**

[13] **Subjektivním testem** se zjišťuje, jaké je osobní přesvědčení nebo zájem soudce v daném případě (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Kyprianou proti Kypru* ze dne 15. 12. 2005, stížnost č. 73797/01, odst. 118). V tomto pojetí je nestrannost „*především subjektivní psychickou kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům atd.)*“ (nález sp. zn. I. ÚS 371/04 ze dne 31. 8. 2004. V rámci subjektivního testu se uplatňuje vyvratitelná domněnka nestrannosti soudce (rozsudek pléna ESLP ve věci *Le Compte, Van Leuven a De Meyere proti Belgii* ze dne 23. 6. 1981, stížnosti č. 6878/75 a 7238/75, odst. 58; rozsudek pléna ESLP ve věci *Hauschildt proti Dánsku* ze dne 24. 5. 1989, stížnost č. 10486/83, odst. 47; rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Micallef proti Maltě* ze dne 15. 10. 2009, stížnost č. 17056/56, odst. 94).

[14] Pro účely subjektivního testu je tak soudce považován za nestranného, dokud není prokázán opak (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Lindon, Otchakovsky-Laurens a July proti Francii* ze dne 22. 10. 2007, stížnosti č. 21279/02 a 36448/02, odst. 76). Jinými slovy, domněnku subjektivní nestrannosti je možné vyvrátit jen objektivním způsobem (k

nutnosti rozhodovat o vyloučení soudců na základě objektivního hlediska viz nález sp. zn. II. ÚS 105/01 ze dne 3. 7. 2001).

[15] **Získat důkaz, který by byl schopen vyvrátit domněnku nestrannosti, bude zpravidla obtížné. Na druhou stranu z hlediska subjektivního testu je nutné, aby se k námitce podjatosti vždy vyjádřila osoba, jejíž podjatost je namítána. Proto Stěžovatelka požaduje, aby se k této námitce vyjádřil soudce, který podnět ke kárnému postihu podal.**

[16] Z hlediska formulace „soudce“, kterou použil předseda ČAK, nepůjde o soudkyni, ale musí se zřejmě jednat o jednoho ze soudců:

- Rychetský
- Fenyk
- Filip
- Šimíček
- Uhlíř

[17] **Tito soudci by se tedy k uplatněné námitce měli vyjádřit jak z hlediska toho, zda podali podnět ke kárnému postihu Mgr. Zahumenského, tak z hlediska toho proč tak učinili a jestli se cítí podjatí vůči projednávané věci, stěžovatelce či jejímu zástupci. Text jejich podání pro ministryni by měl být založen do spisu a předložen stěžovatelce.**

[18] Naprostá většina případů řešených ESLP se ale soustředí na **objektivní test**, který tak představuje další důležitou záruku nestrannosti soudců (rozsudek ESLP ve věci *Pullar proti Spojenému království* ze dne 10. 6. 1996, stížnost č. 22399/93, odst. 32).

[19] V rámci **objektivního testu** se zkoumá, zda existují skutečnosti vzbuzující pochybnost o nestrannosti soudce (rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Morice proti Francii* ze dne 23. 4. 2015, stížnost č. 29369/10, odst. 76). Jak totiž Ústavní soud uvedl v nálezu sp. zn. III. ÚS 441/04 ze dne 12. 1. 2005, **„nestačí, že se soudce subjektivně necítí být podjatý ve vztahu k účastníkům či věci, ale i objektivně nahlíženo musí být vyloučeny oprávněné pochybnosti o jeho nestrannosti.“** Jinými slovy, „nejde [...] pouze o hodnocení subjektivního pocitu soudkyně, zda se cítí nebo necítí být podjatá, anebo [o] hodnocení osobního vztahu k účastníkům řízení, ale o objektivní úvahu, zda – s ohledem na okolnosti případu – lze mít za to, že by soudce podjatý mohl být“ (nález sp. zn. I. ÚS 167/94 ze dne 27. 11. 1996). V tomto ohledu může mít i zdání jistou důležitost, neboť je v sázce důvěra, kterou soudy v demokratické společnosti **musí vzbuzovat jak u veřejnosti** (rozsudek ESLP ve věci *Ferrantelli a Santangelo proti Itálii* ze dne 7. 8. 1996, stížnost č. 19874/92, odst. 58, nebo ve věci *Piersack proti Belgii*, ze dne 1. 10. 1982, stížnost č. 8692/79, odst. 30; obdobně nález sp. zn. Pl. ÚS 11/04 ze dne 26. 4. 2005), **tak u samotných účastníků řízení** (viz rozsudky ESLP ve věci *De Cubber proti Belgii*, ze dne 26. 10. 1984, stížnost č. 9186/80, odst. 26; či ve věci *Fey proti Rakousku*, ze dne 24. 2. 1993, stížnost č. 14396/88, odst. 30).

[20] Ostatně tento požadavek vychází již z obecně zásady, dle níž **„spravedlnost nemůže být pouze vykonávána, musí být také vidět, že je vykonávána“**, již ESLP vyzdvihl např. v rozsudku ve věci *Delcourt proti Belgii* (ze dne 17. 1. 1970, stížnost č. 2689/65, odst. 31).

[21] Při zkoumání, zda jsou výše obsáhle shrnutá kritéria v konkrétním případě naplněna je vždy nutno mít na paměti, že **soudy**, jak jednoznačně konstatoval ESLP ve věci *Puolitaival a Pirttiaho proti Finsku* (rozdušudek ze dne 16. 11. 2004, stížnost č. 54857/00, odst. 53), **nejsou neosobní instituce a jednájí prostřednictvím soudců, kteří mají své vlastní pocity a zájmy – jedná se o lidské bytosti se všemi jejich slabinami.**

VI.

Návrh

[22] **Stěžovatelka navrhuje, aby Ústavní soud rozhodl, že**

- **Soudce, který se obrátil na ministryni spravedlnosti s podnětem týkajícím se právního zástupce stěžovatelky Mgr. Davida Zahumenského, jehož totožnost bude zjištěna šetřením ze strany Ústavního soudu, je podle § 14 odst. 1 o.s.ř. vyloučen z rozhodování ve věcech týkajících se ústavnosti vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 12. března 2020 č. 194, jakož i ve věcech s tímto souvisejících. In eventum: je vyloučen z věcí, kde je stěžovatelkou Mgr. Vendula Zahumenská, Ph.D., bytem trvale Lidická 700/19, Veveří, 602 00 Brno či právním zástupcem Mgr. David Zahumenský, advokát vykonávající advokacii jako společník společnosti David Zahumenský, advokátní kancelář, s.r.o., třída Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno, IČ: 08801568 | DIČ: CZ08801568.**

Mgr. David Zahumenský, advokát na základě plné moci